

Yttrande över Ökad tydlighet, stärkt samverkan – förutsättningar för framtidens utvecklingspolitik (SOU 2025:85)

Folkbildningsrådet har fått möjlighet att lämna synpunkter på Delbetänkande av SVESAM – Utredningen för Sveriges sammanhållna utveckling.

Utredningens uppdrag är att lämna förslag till hur den framtida regionala utvecklingspolitiken och landsbygdspolitiken ska inriktas och utformas. Enligt direktiven ska förslagen stärka möjligheterna att uppnå målen för de båda politikområdena.

Utredningens bedömningar och förslag, inklusive författningsförslag, kommer i huvudsak att redovisas i ett slutbetänkande i juni 2026. Delbetänkandet innehåller ett enskilt författningsförslag.

Folkbildningsrådets yttrande avgränsas till resonemang och förslag som har betydelse för studieförbund och folkhögskolor.

Sammanfattning

Folkbildningsrådet tillstyrker utredningens författningsförslag vilket syftar till att förtydliga medverkan från det civila samhällets organisationer i det regionala utvecklingsarbetet.

Folkbildningsrådet lämnar även information om studieförbundens och folkhögskolornas nära samverkan med civilsamhällets organisationer.

Folkbildningsrådets ställningstaganden

Förslag till lag om ändring i lagen (2010:630) om regionalt utvecklingsansvar

Utredningen föreslår att 9 § ändras från och med den 1 juli 2026.

Folkbildningsrådet tillstyrker föreslagen lydelse, ”En region ska samråda med företrädare för det civila samhällets organisationer och näringslivet i länet.”

6.4 Tydligare regler om samråd i lagen om regionalt utvecklingsansvar

Utredningen föreslår att en region ska samråda med företrädare för det civila samhällets organisationer och näringslivet i länet. Den föreslagna ändringen ska träda i kraft den 1 juli 2026.

Folkbildningsrådet delar utredningens uppfattning att en skyldighet att samråda ska regleras i lag. Vi välkomnar att utredningen tydligt lyfter fram det civila samhällets organisationer som en resurs som på olika sätt kan bidra till en hållbar regional utveckling och landsbygdsutveckling. Liksom utredningen anser vi att det viktigt att erkänna, uppmärksamma och bekräfta dessa aktörer och verksamheter i det lokala och regionala sammanhanget. Det är självklart viktigt att relationen mellan regioner och civilsamhällets organisationer präglas av ömsesidig respekt och dialog.

Folkbildningsrådet konstaterar att en mycket stor del av folkbildningens verksamhet bedrivs i samarbete med organisationer i civilsamhället. Studieförbund och folkhögskolor utgör därmed en fungerande infrastruktur för kontakter med det civila samhället. Under 2024 var 113 av landets 156 folkhögskolor idéburna, med folkrörelser eller andra organisationer som huvudmän. Övriga folkhögskolor var offentligt ägda, med regioner som huvudmän. Samtliga folkhögskolor samarbetar dock med lokala och regionala organisationer i civilsamhället. En majoritet av studieförbundens deltagare är medlemmar eller på annat sätt aktiva i de olika organisationer, nätverk eller andra grupper som studieförbunden samarbetar med. I Trendrapport 2019–2024 (Novus 2024) anger 74 procent av studieförbundens cirkeldeltagare att de var engagerade i en eller flera föreningar under 2024. Många av cirkelledarna kommer från studieförbundens olika samarbetsparter. Under 2024 redovisade de nio

studieförbunden centrala avtal med 189 medlemsorganisationer och 117 samverkansorganisationer. Studieförbunden genomför omkring en fjärdedel av sin verksamhet i samverkan med medlemsorganisationerna. Därtill samarbetar de med ett mycket stort antal andra organisationer, föreningar och nätverk på lokal nivå. Enligt Folkbildningsrådets statistik utgör dessa samarbeten drygt en tredjedel av studieförbundens totala verksamhet.

Folkbildningsrådet vill även lyfta fram de 20 länsbildningsförbunden som en resurs i samverkan med det civila samhället. Länsbildningsförbunden utgör viktiga mötesplatser för studieförbunden regionalt och lokalt. I de flesta länsbildningsförbund är även folkhögskolorna medlemmar.

Länsbildningsförbunden sprider information och kunskap om folkbildningen och arbetar för samordning och samverkan för länets folkbildning, bland annat i kontakten med offentliga aktörer regionalt och kommunalt.

Beslut

Beslutet har fattats av generalsekreterare Anna-Karin Lindblom efter föredragning av senior rådgivare Anna-Carin Bylund. Vid ärendets slutliga handläggning har handläggaren Kajsa Borgström medverkat.

För Folkbildningsrådet

Anna-Karin Lindblom
Generalsekreterare